

## ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.  
Pe o jum. de an 12 "  
Pe trei luni . . . 6 "  
Pentru România şi străinătate:  
Pe un an . . . 40 lei.  
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 46.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA  
ŞI ADMINISTRATIJA  
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE  
se primesc la adminis-  
traţie. Preţul după tarif  
şi învolak.

Manuscrisele nu se în-  
napoiesc.

## Cheia situaţiunii.

Am arătat în un articol despre „Alianţa cu România” valoarea militară şi politică a prieteniei Regatului român pentru monarhia noastră. Am învederat, credem, că cele cinci corpuri de armată româneşti însemnează pentru armata noastră un spor de 10 corpuri şi anume cinci corpuri ruseşti, reţinute prin rezistenţa românească pe malul Prutului, şi alte cinci corpuri austriace liberate de nevoia de a apăra graniţa ardeleană şi bucovineană de o invaziune românească.

Am conchis că alianţa românească are un rol hotărâtor în sistemul de prietenii şi alianţe ale monarhiei şi că, fără ea însăşi existenţa monarhiei, e primejdii. Pentru aceea, în actuala situaţiune, România reprezintă limba dela câmpăna sau, cum au spus nemţii, „Das Zünglein an der Wage”. Pierderea prieteniei româneşti ar însemna stânjenirea echilibrului de azi şi trecerea punctului de greutate politică dela întreita alianţă la întreita înţelegere.

Până când însă Germania şi Italia pu ar pierde aproape nimic din avantajele puterii lor nici în situaţia asta, Austro-Ungaria, înconjurată de patru vrăşmaşi (Rusia, România, Serbia şi Muntenegru) ar fi în imposibilitate de a-şi apăra graniţa pe o întindere atât de lungă şi sfâşiată de izbucnirea nemulţumirilor interne, ar eşi zdrobită şi înfrântă din această ciocnire fatală.

Prietenia României ar însemna prin urmare siguranţa, liniştea şi posibilitatea consolidării interne pentru noi; vrăşmaşia ei ar însemna însă nesiguranţa zilei de mâine, nevoia continuă a înarmărilor şi creşterea insuportabilă a sarcinilor publice.

De treizeci de ani România se află în cea mai strânsă prietenie cu Austro-Ungaria. Nici azi ea nu a părăsit-o. Politica oficială românească declară că va urma aceeaşi linie de conduită externă neschimbată ca şi până acum. Ce justifică atunci neînţelegerea şi mahnirea diplomaţiei austriace exprimată de baronul Vojnich

Vezi n-rul 252 al „Gazetei”.

Săndor? Pentru ce atâta îngrijorare şi teamă că România ne va părăsi? Pentru că în dosul politice oficiale din Bucureşti, singură hotărâtoare până acum, se ridică tot mai mult un factor nou: *opinia publică*. Acest agent a crescut încet şi treptat. Mai eri, el părea un copil firav, naiv şi desorientat. Nu ştia decât de micile sale jucării şi spectacole, de câte o demonstraţie sgomotoasă şi nevătmătoare, de câte o alegere sau răsturnare de guvern. Cuminte şi ușor de potolit, el nu se interesa de aceea ce se petrece dincolo de pereţii casei, preste zaplazul împrejmuitor al graniţei. Raporturile cu vecinii, teama zilei de mâine erau lăsate în grija celor mari.

Încet şi pe nesimţite însă copilul a crescut. Tot mai vânjos, tot mai înţelegător, plin de vigoarea şi îndrăzneala tinereţii, el pretinde partea de înrăurire ce i-se cuvine în conducerea treburilor obşteşti. Şi ceea ce a înţeles dela început e că nu poate sta nepăsător la strigătele de durere ce-i vin de peste graniţă, dela fraţii săi asupriţi de străini. Nici un sfat potolitor nu-l poate linişti, nici o minciună nu se mai prinde. El se simte matur a judeca şi a pătrunde ceea ce vede cu ochii săi, aude cu urechile sale.

Opinia publică românească a început a înţelege adâncă umilire, jignirea înjosoare ce i-se face prin o alianţă cu asupriorii fraţilor ei. Toate vorbele frumoase sunt de prisos. Nimic azi nu e mai impopular în România, ca alianţa cu Austro-Ungaria. D. Dr. Al. Vaida a expus cu fapte precise, cum pas cu pas, în mod sistematic, Austro-Ungaria a creiat un curent anti-austriac în România, cum strigătul de *Is Austria perfida*, a fost inspirat poporului românesc de-aici dela noi.

Ce va fi însă dacă copilul de eri, flăcăul de azi, mâine va fi un bărbat matur şi stăpân pe destinele sale? Aceasta e izvorul tuturor mahnirilor şi temerilor austro-ungare.

Singurul stâlp de razim al ideii filo-austriace în România azi e Regele Carol. *Este însă un secret public că viitorul rege al Ţării româneşti e prietenul alianţei cu Rusia*. Este deci o chestiune de timp,

şi poate de timp foarte scurt, când România se va desface de întreita alianţă. Cauza acestei hotărâri este prea cunoscută, e situaţia naţională intolerabilă a Românilor din Ungaria şi Bucovina.

Celelalte înţelegeri, cum a fost şi atitudinea neamică a Austro-Ungariei în timpul mobilizării româneşti au fost sau efemere, sau s'au redus, în ultima analiză, tot la politica de maghiarizare pe care diplomaţia noastră caută să o apere de viitorul avânt al României.

Repetăm că toţi germenii de discordie austro-română vin deci din politica de asuprire, aplicată împotriva românilor în lăuntrul monarhiei. *Sau se va renunţa la ea, sau se va pierde prietenia României*.

Cum însă siguranţa monarhiei atârână de această prietenie şi cum ea e pe cale de a se desface în urma politice antiromâneşti din Ardeal şi Bucovina, este logic să spunem că, în împrejurările de azi, *cheia situaţiunii internaţionale a monarhiei se află în Ardeal şi Bucovina*.

Dacă României din aceste provincii vor primi aceea ce cer şi ceea ce e drept să primească, atunci superioritatea de forţe va rămâne ca şi până acum, de partea întreitei alianţe şi a monarhiei. Austro-Ungaria poate atunci râsufla uşurată.

Dacă se va continua însă cu politica antiromânească în lăuntrul monarhiei, atunci echilibrul se va deplasa, România va trece pe partea Rusiei, care va pândi clipa potrivită spre a întrebuiţa superioritatea ei pentru o lovitură decizivă împotriva vechii sale rivale austro-ungare.

*Aceasta* trebuia să o mărturisească în expozeul său, contele Berchtold. Afunci discursul său ar fi fost aceea ce pretinde a fi: o expunere reală şi sinceră a situaţiei noastre, cu toate dificultăţile şi problemele ei.

Şi, pentru ca să isprăvim şi acest articol, ca şi pe cel de alaltieri, cu o întrebare, vom spune: dacă este neîndoios, precum ni-se pare nouă că cheia situaţiunii se află în Ardeal, depusă în mâinile noastre, vom şti

oare să o învârtim pentru a deschide uşa la care de atâta timp batem zadarnic?

**Forţa Românel.** În revista otomană „Mecheroutlette”, care se tipăreşte în frantuzeste la Paris şi care e organul partidului turcesc „Înţelegerea liberală” şi arma de luptă împotriva tinerilor turci a lui Şerif paşa, condamnat de două ori la moarte, în lipsă de Curtea marşală din Constantinopol, în această revistă se publică un articol prin care se combate ideea unei colaborări militare turco-bulgare.

Argumentând ineficacitatea unei asemenea înţelegeri, „Mecheroutlette” spune:

„In ce teribile aventuri o să fim iarăşi aruncaţi?”

Dacă Turcia şi Bulgaria atacă pe greci, România, nici vorbă, va intra în linie şi în câteva zile situaţia ar fi dintre cele mai serioase. În adevăr România ar tăia fără greutate drumul nostru de retragere spre Constantinopol, căci ea are 400.000 de oameni de front, cari sunt cu totul de întâia ordine, şi 250 mil de oameni de a doua linie.

Ultimul războiu balcanic i-a dat ocazia să facă mari manevre, cari i-au îmbunătăţit nespuse de mult situaţia, căci i-au dat putinţa să-şi îndrepte greşelile şi să ia măsuri asupra defectuoşităţilor.

Ea are o excelentă cavalerie, numeroasă şi rapidă: dispune în prima linie de 5000 de cai, cari nu sunt numai pe hârtie, şi de totăţia în a doua linie, dintre cari 2500 pot să meargă la cincisprezece zile după ce se dă ordinul de mobilizare.

Noi, turcii, nu putem pune temelii pe mai mult de trei sute de mii de oameni cu totul şi maximum.

Aceasta ar fi împărţea posibilă a Bulgariei, împărţea la care s'ar învoi în cele din urmă şi Rusia, trasă pe sfoară de atâtea ori, şi ar mai fi instalarea României la Dedeagaci.

**Regele Bulgariei** s'a reîntors Duminecă în capitala ţării sale, unde îi s'a făcut o primire strălucită oficială. În discursul zilei de ieri regele a primit într-o audienţă mai lungă pe generalul Savoff, care pleacă astăzi în străinătate având o importantă misiune politică.

## Discursul deputatului Dr. St. C. Pop

rostit în şedinţa dela 25 Nov. c. în camera ungară.

Deoarece extrasul din discursul d-lui Dr. St. C. Pop la proiectul legii de presă, ce l-am publicat în n-rul 250 dela 15/28 Nov. c. al „Gazetei”, este prea scurt şi cu unele defecte, în cele ce urmează dăm după „Românul” în un extras mai larg împotriva vorbire a d-lui Pop, în care a apărât atât de valoros libertatea presei.

Vorbirea este următoarea:  
Iau cuvântul, deşi ştiu bine, că glasul meu nu va deştepta ecouri în această cameră. Îmi fac datoria, pentru că doresc să previn aparenţa, că partidul meu ar aproba acest reacţionar proiect de lege al guvernului. Mă îndeamnă însă şi adăncul respect pentru marea însemnătate ce are presa în desfăşurarea istoriei universale şi în deosebii pentru eroii presei din cari mulţi au sângerat sub ochii noştri în lupta pentru realizarea măreţii lor misiuni. Şi dacă e adevărat, că orice instituţie mărească reclamă jertfe, — iată, vestesc cu multă mândrie dela acest loc că în reprezentarea presei şi în luptele pentru libertatea ei în această ţară, cea mai formidabilă jertfă au adus-o Români.

Ministrul de justiţie afirmase în vorbirea d-sale dela 15 Noemvrie c., că proiectul are la temelie principiile cuprinse în „manifestul revoluţionar”. Manifestul, în care se precizau drepturile umane, a fost cuprins în constituţia dela 1791. Durerea, autorii acelu manifest nu mai trăiesc azi, ca să poată protesta cu tărie în contra temerarelor aserţiuni ale ministrului. În §-ul 11 al numitei constituţii se spune că, răspândirea liberă a gândurilor şi părerilor constituie unul din drepturile omeneşti cele mai scumpe. Cei ce ar abuza de această libertate sunt responsabili în cadrele legii. Dar ministrul nu pare a fi citit articolul 3 al constituţiei în chestiune, unde cenzura şi revizuirea prealabilă sunt excluse. Aşezând proiectul ministrului în lumina libertăţii de presă, aşa cum a fost aceasta concepută la 1789, e clar că spiritul proiectului în discuţie e mult mai departe de vremile marelui revoluţii, decât chiar anul 1913 de evenimentele dela 1789. Îmi vei lua libertatea să demonstraz, că ministrul nu introduce numai revizuirea, anunţarea şi aprobarea prealabilă în ce priveşte ziarele, ci chiar cenzura

## Reflecţii şi propuneri

din prilejul petrecerii poetului O. Goga în mijlocul tinerimei universitare.

Budapesta, 30. Nov. c.

Studentimea română din Budapesta a avut în 19 Noemvrie st. n. rarul prilej, de a se întruni în sala dela „Tisztviselők köre”, spre a binevenţa pe unul din cei dintâi însufleţitori ai ei, pe d-l. Octavian Goga, care reîntorcându-se din străinătate a ţinut să facă cunoscut rezultatul cercetărilor sale viitorilor apostoli ai neamului, spre care scop cu drag a petrecut o seară în mijlocul nostru.

E în interesul studentimei noastre de pretutindenea să fie cunoscute relaţiile d-lui Goga, pentru că dela studentimea, dela tinerimea română aşteaptă ori-ce flu al neamului cea revoluţie culturală, pe care d-l. Goga o prezintă ca pe un revirement salvator pentru neamul nostru. Insuşi Dl. Goga şi-a exprimat dorinţa ca din espunerile ce ni-le-a făcut să răsară o serie de discuţii, menită a întrupa şi desăvârşi idealurile noastre. Pentru a ne da seamă deci de propunerile ce le-a făcut, este de prima necesitate să cunoaştem cel puţin în conture generale espunerile ce ni le-a făcut.

În apusul civilizat d-l. Goga a făcut multe şi amănunţite cercetări, pe cari le a reunit într'un mănunchiu menit a reprezenta măsurătoarea, mai

bine zis dreptarul rezultatelor sale. Constată cu multă satisfacţie, că ţăranul nostru e superior ţăranului din Apus. Bunăoară e mai viol, mai sprinten ca ţăranul bavarez sau irlandez. Această afirmaţie între altele o sprijineşte cu faptul, că ţăranul nostru deşi poate e mai surghiunit ca ţăranul apusean, totuşi bunăoară prinzând în mână tolagul pribegiei spre America, din această lume îndepărtată îşi reoglindeşte lumea sufletească în poezie.

Însă aşa numita burghezime a poporului nostru nu poate fi pusă pe un piedestal cu burghezimea din Apus. În ce priveşte cultura şi preste tot sub raportul stărilor sufleteşti noi suntem departe spre pildă de-a putea dovedi că suntem capabili de o pornire mai militantă şi de un duh mai misionaric în a produce revoluţie culturală cum a produs bunăoară poporul german pe timpul lui Fichte.

În apus fiecare intelectual îşi are o concepţie a sa despre lume, o părere, dacă nu o convingere religioasă. Intelectualul apusean şi dacă nu are adevărată concepţie despre Dumnezeu, are cel puţin o credinţă filosofică. Iar spre a ne ilustra unitatea remarcabilă a credinţei adevărate în Apus, ne reaminteste ceea ce a văzut în Anglia la casa unui lord englez, care în toată ziua aduna în jurul său pe oamenii casei sale şi citea din Sf. Scriptură împreună cu argaţii săi.

Lipsa de unitate a intelectualilor noştri sub raportul cultural e foarte bătătoare la ochi. Nu avem un regim

al culturii, nu suntem pătrunşi de suveranitatea acesteia şi prin urmare avem datorinţa stântă, să dăm naştere unei revoluţii culturale, care să pornească dela tinerime. Îşi încheie frumoasele espuneri prin o alocuţie către tineretul universitar, care ar trebui să trăiască mai însemnate clipe prin munca sa. Pentru de a se putea desfăşura cu putere un mare război cultural, care să sgdue din amorţea puterile tinereşti, află de potrivită înfiinţarea unei *Reviste a studenţiei*, care să publice în coloanele ei activitatea literară-ştiinţifică a studenţiei noastre după facultăţi. Adecă: Pentru fiecare facultate, pentru fiecare ram al ştiinţei să se deschidă rubrici separate. Argumentează necesitatea înfiinţării unei astfel de Reviste cu împrejurarea, că studentimea universitară s'ar învăţa din bună vreme să muncească potrivit cu menirea viitoare şi astfel se va înlătura starea de azi, când se poate spune, că medicul, avocatul etc. român îşi vede numai de ale sale şi e de tot rar să poţi citi o publicaţie folositoare scrisă de aceşti intelectuali.

Las să urmeze acum unele modeste reflecţii asupra ideilor salutare ale d-lui Goga. E fapt neîndoios, că tinerime române îşi revine rolul de căpetenie în a înghesba o muncă de regenerare, mult dorită revoluţie culturală. Spre scopul acesta tineretul universitar trebuie să cunoască trecutul culturii româneşti, având a studia mai ales populaţia ţărilor române şi stările

din toate acele ţinuturi unde e aşezat neamul nostru; va trebui să cercetăm trecutul poporului nostru din punct de vedere etnografic şi statistic, apoi formarea şi consolidarea satelor etc., etc. şi e necesar să cunoaştem trecutul şi din punct de vedere economic spre a avea o idee clară despre ocupaţia principală a neamului.

În special avem lipsă noi tinerii de cunoaşterea trecutului literaturii şi artelor, pentru că aici se repercutază şi ideile originale şi ideile împrumutate dela popoarele din jurul nostru, dar mai ales din motivul, că prin aceasta putem ajunge cu ajutorul unei comparaţii să cunoaştem originalitatea culturii noastre din trecut fără a cărei cunoaştere nu putem avea idee clară nici despre importanţa cea mare a poporului nostru în câncertul popoarelor civilizate, cari plângemur destinele omenirii.

Am convingerea, că o activitate a noastră în direcţia aceasta ar aduce rezultate frumoase, însă trebuie să facem constatarea, că pe lângă acestea trebuie să cunoaştem şi împrejurările actuale. Acest fapt nu e de ordin mai puţin important, căci eu unul am deplănit credinţă, că numai lipsa de cunoaştere chiar a împrejurărilor prin cari trecem în zilele de azi e cauza stagnării noastre. Nu cunoaştem noi tinerii universitari nici starea exactă a chestiilor noastre strict studenţeşti.

Să aduc două exemple. În anul şcolar expirat s'a lăţit în timp foarte scurt vestea, că la *Marburg se va ţine*

un congres al studenţilor români. Studentimea din Budapesta şi pare-m-se şi din alte părţi, nici idee n'a avut, că acea încercare de-a întruni studentimea în congres nu e a unor oameni cari au la inimă interesele pur studenţeşti. A-bia s'a putut prinde de veste, că studentimea noastră nu trebuie să trimită reprezentant la acel congres, care apoi nici nu s'a ţinut.

Al doilea exemplu e că tot în anul şcolar trecut s'a făcut mare propagandă pentru înfiinţarea organului studenţesc „Noi” la Cluj. Toată lumea a avut convingerea, că acea revistă e întreprinderea studenţiei şi ca atare e privită şi azi de opinia publică, de presa noastră. La Budapesta societatea „Petru Maior” a decis să o sprijinească şi prin mijloace materiale, iar studenţii cuprinşi de un mare entuziasm oare cum au luat angajamentul moral de a abona acea Revistă până la cel din urmă. Iar astăzi? Vedem, că nu toţi o primesc de organul studenţiei, deşi cu inima liniştită se poate spune, că prin înfiinţarea ei s'a făcut un pas însemnat spre realizarea idealurilor noastre măreţe. Adevărat e, că felul în care se prezintă azi această revistă e de excepţional, ceace nu voi dovedi aici, căci în privinţa aceasta mă refer la aprecierile zăritele noastre. Dar fapt este, că trebuie să ne bucurăm de existenţa acestui organ, căci a cui e vina, dacă nu e redactat în chip corăspunzător? E a noastră, a studenţiei, care la începutul apariţiei revistei a avut însufleţirea, însă această însufleţire nu a fost



Înainte de ce să face acest lucru, fi-mi permis să zăbovesc puțin în domeniul istoriei, pentru că istoria e singura mângâiere ce ne-a mai rămas. Noi, reprezentanții partidului național, și în genere întreg poporul nostru, n'am gustat încă nimic din fericirile libertății de presă. A fost un fruct oprit, pentru noi, această libertate, poporul nostru a adus până azi numai jertfe pe altarul ei, dar avem vii speranțe, că nu e departe vremea, când să ne putem bucura și noi de o părțică cât de mică din bogățiile acestei instituții de proporții fenomenale.

On, cameră! Fără concursul presei, cuceririle secolului al XIX-lea nici nu se pot imagina. Dar, deși n'a existat încă o astfel de presă, care să sacrifice numai idealului, să se devoteze cu tot idealismul exclusiv marilor cauze ale celor asupriți și prigoniți, — citez totuși să afirm, că presa franceză, în avântul ei nobil, a întrecut și în această privință presa din lumea întreagă, având doar ca rivală numai presa germană, care a știut să dea, în clipele cele mai critice, în fațetele cele mai acute ale imperiului, dovezi înăltătoare ale independenței și iubirei de adevăr. Presa franceză a înspirat evenimentele dela 48, iar cea germană a secundat viu la 1820 războiul de neafărare al Greciei, ba — ce-lace e o simptomă miraculoasă — a stimulat chiar și răzcoala Polonezilor, deși o mare parte a Poloniei era proprietatea prusacă. Presa cea „devărată” n'a oșitat a se dedica cauzei asupriților.

A fost emoționantă, on, cameră, atitudinea presei germane în timpul războiului anglo-bur, când în fața unei puteri covârșitoare trebuia să sucumbe fatal cauza unui brav și cult popor. Iată că s-a găsit atunci o presă, care să cuteze a se împotrivi cazarului și să desavueze faptele acestuia. Întreb: ce a făcut presa dela noi pe timpul când sângele nostru curgea șiroaie? Doar, era constituțională a impus nespun de multe sacrificii naționalităților, și în special Românilor, cari însetuși mai mult dușă cultură și cari erau apărătorii cei mai fervenți ai libertății de presă! Unde a fost atunci presa maghiară? Maximilian Falk ne trimise prin coloanele ziarului „Pester Lloyd” lozincă: „Biegen oder Brechen!”, ori să ne dăm înfrânți ori să ne plecăm. Nici un glas de simpatie n'a răsunat în presa ungurească, când o redacție întreagă fusese zăvortată. E iatuea cea mai umbracă a presei din Ungaria, că n'a putut să se înalte pe sine niciodată pe pedestalul drepturilor omenești și să-și regăsească în acest chip titlul la existență.

Procesele de presă nu se pot subtrage influențelor politice. Presa se ocupă doar, în partea ei cea mai mare cu problemele politice ale statului. Publicațiile pornografice ori pamfletile dispar în comparație cu misiunea superioară a presei cinștite, care aparține sferei esențiale politice. Viața economică încă așteaptă dela presă soluția multor probleme, recunoșc însă, că din punctul de vedere al rezponsabilității de presă totuși lupta politică e terenul în marginea căruia presa cea adevărată poate să-și împlinească mai mult chemarea. Acesta fiind adevărul, cred că nu e sosit încă timpul pentru reformarea presei, — trebuie întâi reformat întreg sistemul legilor penale în ce privește delictele politice. Să primim în față realitatea și să recunoaș-

tem, că în patria aceasta locuiesc mai multe popoare și că niciodată un popor nu va putea să fie imparțial când va judeca cauzele celorlalt popor.

In articolul 172 al codului penal se vorbește despre ațărările la ură între singuraticele popoare din patrie și aici zace terenul vulcanic, fără reducere căruia dv. nu vă puteți avanta niciodată pe pedestalul dreptății obiective.

Intr'un discurs trecut am arătat ce însemnătate mare are presa în special pentru Români. Disconsiderându-se cea mai elementară echitate, curtea cu jurați dela Sibiu a fost desființată și instituită una nouă în focarul șovin, care este Clujul. Cercurile guvernamentale aveau poate convingerea că oamenii vor judeca mai imparțial acolo decât la Sibiu? Că vor fi mai dreptii mai echitabili față de naționalități? Nu, Știu că la Cluj și la Târgul-Murășului, în aceste temporii șovine, procurorii vor avea o situație mai ușoară: verdictele pozitive acolo sunt asigurate anticipativ. În asemenea împrejurări, întreb dacă va putea să amușească vreo-dată lozincă „biegen oder brechen!” Se poate închipui, în marginea minții sănătoase, ca un popor să-și condiționeze soarta de mila altui popor? Nenorocitul articol în chestiune trebuie abrogat, ori în cel mai rău caz, precizat într'un senz, care să facă imposibilă volnicia judecătorilor și procurorilor. Am practicat pe acest teren și am experiat și sentențe echitabile, dar am avut de-a face și cu nedreptăți strigătoare la cer.

Elaboratorii legii în chestiune spuneau, că guvernele sunt cu atât mai exigente, mai scrupuloase în fixarea limitei între faptele permise și cele nepermise, cu cât ele sunt călăuzite de un spirit mai înălțat. Dar judecătorii introduc în practica lor o enormă scară interpretărilor de tot felul, așa că rătăzi sunt considerate o mulțime de fapte drept delictușe agitatorice, câtă vreme mai de mult, pe timpul când s'a pus în aplicare legea, judecătorii aveau un discernământ mult mai riguros.

Presedintele: Rog pe d. deputat să nu se depărteze prea mult de chestiune.

(Va urma)

**Delegațiunile.** Eri s'a ținut în Viena o ședință plenară a delegațiunii maghiare, convocată la insistența opoziției maghiare. Scopul ședinței a fost să se clarifice chestia cu aplicarea gardei parlamentare în delegațiuni. O parte a ședinței însă s'a petrecut cu discuția între contele Károlyi, Apponyi Andrassy și Tisza, în jurul declarației contelui Károlyi asupra tonului rigid, în care s'a făcut amintire despre Franția în expozeul lui Berchtold. Chestia a rămas nerezolvată și Károlyi a zis că va da un răspuns cu altă ocazie.

A urmat apoi chestia gardei. A vorbit contele Apponyi, apoi în ședința de după amiază contele Károlyi și iarăș Apponyi, combatând aplicarea gardei în delegațiuni.

**Budgetul comun pe 1914/15.** Pentru staterirea budgetului comun pe 1914/15. se vor ținea mai multe consfățuri de miniștri în Viena, în timpul cât durează deingățiu-

plănuiește înființarea altui organ studențesc? Au doară va lăsa pe cea veche și va sprijini pe cealaltă? Ceice au conlucrat nemijlocit la înființarea ei vor rămănea să o sprijinească, așa dară va face acest lucru mai ales studențimea din Cluj. Dar cei din Pesta? Aceștia au aprobat mișcarea fraților din Cluj și acum să treacă deodată la ideea înființării altei Reviste? Nu. Va trebui să le spunem, că voim modifica programul Revistei „Noi” în sensul programului d-lui Goga, adică voim să încadrăm acest program în Revista „Noi”. Nu e locul aici să încercăm să arătăm punctele acestui program. Și așa acestea va trebui să le discutăm mai pe larg. Cred, că tocmai în revista „Noi” ar fi locul cel mai potrivit să se facă discuțiile necesare. Mai întâi va fi bine să se argumenteze, că un program cum a propus d-l Goga e în interesul studențimei întregi și atunci putem fi siguri, că va urma izbândă, deoarece: „Quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari”.

Justificarea aceluș program împreună cu punctele lui mai însemnate o voi încerca și eu la un timp potrivit. Deocamdată ar fi bine să se înceapă discuția în jurul modestei mele propuneri.

Inchei cu aceste reflecții, cari le datoresc d-lui Goga și constat că venirea d-lui în mijlocul nostru a fost un act de mare folos pentru noi. Păcat, că prea rar avem în mijlocul nostru pe povățuitorii noștri.

Gh. Comșa.

**Convenția secretă sârbo-bulgară** continuă să preocupe presa mondială. Ziarul „Neue Fr. Presse” caută să stabilească prin mijloace logice cine anume a făcut destăinuirile ziarului francez și ce s'a urmărit prin aceasta. Scopul urmărit nu putea fi altul decât să instrăineze opinia publică austro-ungară de Bulgaria, împiedecându-o să se apropie de Monarhie. Publicarea convențiilor este în interesul aceluș stat balcanic, care vede un pericol pentru sine în înflorirea Bulgariei sub scutul austro-ungar.

In cercurile guvernamentale sârbe autorizate se declară că, convențiunile balcanice au fost date publicității fără consimțământul guvernului sârbesc, de cătră guvernul bulgar, care a călcat prin aceasta cele mai elementare obiceiuri internaționale.

De altfel, din convenții reiese, că Serbia a încheiat convenții defensive față de monarhie și nu a plănuit nici odată un atac, și deci învinuirile ce i se aduc în privința aceasta, sunt neintemeiate.

**România și Ardealul.**

— Agenți din România în Ardeal. —

Auziți, iubiți cetățeni, și mirați-vă! Un ziar ungureșc din Cluj, „Ujság” a aflat, că Ardealul e plin de agenți din România, cari îndeamnă pe Români de aici să emigreze în — cadrilater.

Faptul, în forma cum îl prezintă „Ujság” și după el și alte ziare ungurești, e fals și neadevărat, dar e interesant a vedea din nou cum se dedau ziarele ungurești și în acest caz la mizerabilul lor obicei de a scorni minciuni și pe baza acestora a lovi și calomnia România.

Iată ce ne spune „Ujság”, în nrul său de la 26. Nov. c. Mai întâi ziarul face reproșuri autorităților ungare, că sufer cu o neglijență păcătoasă agitația contra patriei a agenților din România. Apoi continuă:

„Nu vorbim despre agitațiile fără sfârșit, cari sunt cunoscute, dar de astădată atragem atenția autorității asupra unui curent periculos.”

În urma schimbării situației din Balcani, Siliștra și împrejurimea ei a ajuns în stăpânirea României. Acest teritoriu a fost al Bulgariei și cea dințaiu urmare a noiei situații a fost că administrația a ajuns pe mâni românești și cu aceasta s'a început șicănarea cetățenilor de naționalitate bulgară. Poporul a emigrat în masse mari din Siliștra și aceasta a dat de gândit guvernului român.

Ca să poată înlocui lipsa populațiunii emigrate, guvernul român s'a gândit la Ardeal și o legiune întreagă de agenți a năpădit județele ardeleni și județul Bihorului. După cum suntem informați d'n Bihor, acolo s'au ivit zilele aceste câțiva domni din România, și au călîndat pe la toate casele. S'au silit cu promisiuni aurii a amăgi pe blânzii țărani valahi, dar aceștia nu le-au prea dat ascultare. Să vede, că opresiunea din Ungaria le este totuși mai plăcută, decât viața „liberă” de pe la Siliștra. Cuvintele însuflețite ale agenților însă totuși au înduplecat patru familii de țărani pentru a-și scoate pașapoarte și în speranța unui viitor mai prielnic, au și plecat spre noua patrie de la Siliștra.

În încheierea articolului, „Ujság” spune, că autoritățile n'au avut cunoștință despre acțiunea agenților, cari acum s'au răspândit în întreg Ardealul, cu scopul de-a amăgi pe Români să emigreze la Siliștra. În fine somează autoritățile să fie cu atenție la apucăturile agenților și să-și urmărească

Ia acesți neblejnicii ale șovinismului, observăm că în Ardeal și prin Bihor nimenea nu știe despre agenți din

România. Aceștia s'au ivit numai în capul inferbântat de beția șovinismului a celor de la „Ujság”. Da, adevărat că sunt agenți prețoiîndena în țară, printre popor și muncitorii, dar aceștia nu au venit din altă țară, ci s'au născut aici între noi. Acești agenți nu numai îndeamnă, dar silesc așa zicând poporul să emigreze, să la lumea în cap, chiar și fără pașapoarte, cari nu li se dau. Pe acești agenți nu vreau să-i observe cei de la „Ujság” și semenii lor, deși li știu foarte bine. Il retac însă, căci ei împreună cu sistemul oligarh-feudal sunt de vină că au apărut printre noi.

Acești agenți sunt: *Miseria, lipsa și — foamea!* Acești înfricoșai agenți fac poporul să emigreze și extirparea lor să fie ținta autorităților și a oligarhimel-feudale de la cărma țării, iar nu se umble după niște agenți fictivi!

În legătură cu cele debitate de „Ujság” și a'te ziare, mai relevăm o curiositate. De câte ori ne plângem de persecuții și împilări, ni se răspunde în cor:

— Cui nu-i convine aci, meargă în Valahia!

Aceasta frază ni se spune în ziare, în adunări, uneori și de cătră autorități. Fraza în vîndrește: „Kinek nem tetszik itt, menjen Oldhországba”, a devenit stereotipă.

Ei, dacă acum unii din ai noștri voiesc să plece, ca să nu moară de foame, statul și autoritățile li fac greutăți și-i împiedecă cu toate mijloacele.

Este aci ceva rezon? Poate un rezon șovinist scriintit, ca toate actele guvernărilor noștri!

sm.

**Congresul „Ligei Culturale”**

București 18 Nov. v.

În fața unui număr public eri Duminecă, la 9 ore a. m. dl. Virgil Arion, în calitate de președinte, a deschis congresul extraordinar al Ligei Culturale, întrunit — precum se știe — pentru a discuta chestia evreiască. După ce cetește o mulțime de telegrame de aderare sosite atât din țară cât și dela românii din afară de regat d-sa arată scopul marelui întruniri, ceice o dovedesc chiar numeroasele telegrame sosite din toate unghiurile românismului de azi. Tocmai în vederea acestui mare scop — d-sa declară, — că chestiunea evreiască va fi discutată în chip cinștit, bazându-se toată afirmațiunile pe date și acte autentice.

Urmează apoi o serie de vorbitori în chestie între cari și dnii: Iorga, Bogdan Dulea și cu o mică întrerupere la prânz, discuțiile continuă până seara. Până la terminarea întrunirei au sosit în continuare telegrame de aderență atât din partea particularilor cât și din partea diferitelor societăți și corporațiuni, între cari cele mai multe telegrame colective iescile de zece de țărani.

Dela congres s-a trimis o telegramă M. S. regelui, iar la sfârșit s'a votat următoarea moțiune:

Având în vedere că numai fondul spiritual — cultural în cel mai larg înțeles al cuvântului, — dă valoare noțiunii de Patrie și Neam:

Având în vedere deosebirea și aproape opoziția dintre fondul spiritual al poporului român deoparte și de altă parte a celui evreesc:

Având în vedere că nici o legătură nu există între tradițiile trecutului nostru și ale celui evreesc și că de aceea nu se poate alcătui nici o legătură între aspirațiile naționale românești și cele evrești;

Fînd siguri că introducerea o-vrellor în cetățenia română ar primejdui libertatea și autonomia noastră chiar, chiar expresiunile cele mai înalte ale vieții culturale a popoarelor:

Având în vedere temelia Statului trebuie să rămăne unitatea neamului și ordinea de drept organizată prin Constituția țarei. Congresul Ligei culturale strâns în București declară:

1. Că împământenirea corporativă și în masă a evreilor ar primejdui unitatea etnică a Statului ro-

mân și ar robi neamul nostru în mersul său ascendent, și

2. Cere în consecință respectarea deplină a așezământului constituțional care a stabilit o dată pentru totdeauna raportul națiunei române cu elementele străine din țară!

3. Și exprimă convingerea că nimic și nimeimeni nu va atinge art. 7 din Constituție.

**Scrisori din Paris.**

— Jean Jaurès. — Târgul modelelor. — Edouard Lockroy. —

— 26 Noemvrie.

Sunt vre-o două săptămâni de atunci. Intr'o Duminecă tristă, fără soare plecasem împreună cu poetul Nanu, la cimitirul Père-Lachaise pentru a asculta pe Jean Jaurès, cel mai mare orator al Franței din vremea Revoluției până în ziua de azi, și de sigur cel mai mare orator de rasă latină, care trebuia să vorbească la inaugurarea unui monument ridicat în amintirea lui Benoît Malon, unul din cei mai profunzi gânditori, care a lăsat o urmă luminoasă în istoria socialismului contemporan.

Cimitirul Père Lachaise, de obicei pustiu când frigul și umezeala anunță începutul iernii, în această Duminecă strânsese peste 3000 de locuitori ai Parisului, în majoritate muncitori, cari veniseră spre a asculta pe marele orator și conducător al socialdemocrației franceze.

Eugène Fournière, Georges Renard și Emile Vandervelde, deputatul socialist din parlamentul belgian, au evocat memoria lui Benoît Malon, arătând sforțările și munca, prin cari acest umil fiu de țaran, analfabet până la 20 ani, a ajuns unul din gânditorii necontestați ai științei sociale.

Jaurès vorbește cel din urmă, arătând morala socială care se desprinde din operele lui Malon. Cine aude întâia-ora pe Jaurès rămăne înmămurit. Orator cald, abundant în imagini și bogat în cuvinte, transportă mii de auditori până la culmile celei mai intense comofuni.

În mijlocul unei tăceri adânci Jaurès a vorbit cucerind sufletul colectiv al mulțimii și mii de aclamații cari au acoperit ultimile sale cuvinte, arătând marea admirație față de marea cuvântului, față de acest fenomen al genialității latine.

Jean Jaurès a apărut în viața publică pe la 1885, când teza lui de doctorat în latinește, asupra „Realității lumii sensibile” ținută la Sorbona, a făcut mare senzație.

Fu profesor de filozofie la Universitatea din Toulouse, dar după puțin timp temperamentul lui revoluționar îl îndreptă spre politică. În 1889 ajunge deputat și de atunci a fost ales în toate legislațiunile. În Cameră deputează ca radical, dar la a doua legisla-tură candidază cu un program socialist. Este ales, și de atunci Jaurès este șeful socialdemocrației franceze.

Zi după zi dispare câte ceva din înfățișarea de odinioară a Parisului.

Acum câțiva ani omnibuzurile cu imperială erau una din atracțiile străinilor. Progresul le-a înlocuit cu autobuze. În foburgul St. Antoine mai circula până anul trecut un tramvai de cai. Ultimul vagon a fost înmormântat cu mare pompă.

Zilele trecute o ordonanță a poliției a desființat și „târgul modelelor”.

În fiecare Lună în piața Pignatelli din Montmaris se vedea o mulțime variată și pitorească, ce vorbea toate limbile. Femei, bătrâni și copii. — Neapolitane, levantine, spaniole, bătrâni barbii stufoase, etc.

Acel veneau pictorii, sculptorii desenatori pentru a găsi inspirații modele.

Și mulțimea aceasta cosmopolită putea trăi cinștit, câștigând 5-8 franci pentru 4-5 ore de pozare.

Târgul modelor deși nu era un libertăruș dechizat, a fost desființat.

Montmartre, frumosul Montmartre al artei și al vieții populare va fi lipsit de acuma de pitorescul „târgurilor modele”.

Dar Montmartre va rămăne tot cartierul teatrelor, al cabareturilor, al vernelor — unde poștii-boemi, vin pentru a-și citi în față publicului producțiile de peste zi.

Dacă cartierul latin, este cartierul universității, al înaltelor școale și bibliotecilor, aceste imense laboratoare de muncă, unde mii de energii tindă să înțeleagă tainele progresului minunii culturale, — Montmartre este locul originalității pariziene, locul trecerilor lui al veseliei!

Acel până târziu după miezul nopții în teatrele și tavernele cari se în lanț în bulevard de Clichy, se joacă, se cântă, se râde, se chiule...



Locuitorii din Montmartre sunt mândrii de cartierul lor, și de toate curiozitățile și caracteristicile lui deosebite. Ei vorbesc de Paris ca de un alt oraș îndepărtat.

Săptămâna trecută a murit scriitorul Edouard Lockrol. Acest bătrân de 80 de ani, uitat aproape în propria lui țară a fost unul din cei mai vehemenți luptători pentru republică și democrație. Grație impetuozității și temperamentului său violent, în timpul imperiului lui Napoleon III a ajuns de mai multe ori în închisoare. A luat parte activă la statornicirea actualului regim republican, fiind foarte mult iubit de populația Parisului, care-l alegea mai întotdeauna deputat cu un număr mare de voturi.

A fost director de ziare, deputat și de mai multe ori ministru.

Dela 1876 și până în 1910 a reprezentat în camera Parisul fără întrerupere.

A fost un om politic de seamă, un ziarist de talent un spirit viu și elegant, un nestrămutat republican.

Al. Negrea.

Din Bucovina.

Din Cernăuți ni se scrie :

În sânul studenției române de aici se manifestă o mișcare îmbucurătoare, care are de scop regenerarea vieții studențești și îndemnarea tinerimii spre o muncă mai rodnică socială și culturală națională. La inițiativa profesorilor de universitate Dr. S. Pușcariu și Dr. Nistor s-a ținut Duminică trecută (23 Nov) o întrunire a studenției, la care distincții profesori au desfășurat în liniamente generale, programul viitor al unei tinerimii, care e pătrunsă de chemarea ei sublimă. Programul desfășurat conține prețioase puncte de activitate și va fi discutat la o nouă întrunire convocată pe Sâmbătă, 6 Dec. n.

— În dorul de a veni în ajutorul celor năpăstuiți prin varsarea apelor din vara aceasta și a victimelor crizei financiare și economice, pe care noi aici poate am simțit-o mai mult ca alții, felita cernăuțeană la inițiativa doamnei baroneasă Elena de Vasilko, a proiectat pentru ziua de 2 Dec. n. a. c. mari și foarte atractive sărbări în sala filarmonică din loc. Serbările s-au făcut cunoscute publicului sub titlul »Ceaiul de 5 ore pe bord« (Fünf Uhr Tee am Bord). Pentru ca publicul participant să aibă impresia că n'adevăr se ia ceaiul pe bordul unui vapor marea sală filarmonică va fi transformată în chipul unui colos transatlantic, iar toți membrii comitetului aranjator vor apărea în costum de matrozii. Iar ca serbările să aibă un succes cât mai desăvârșit, au fost puse sub protectoratul Fxc. Sale guvernatorului țării contelui de Meran.

— Avântul comercial și industrial ce l-au luat în ultimul deceniu Cernăuții, a dovedit că Posta, acest factor atât de important în comerț și industrie, în actuala ei organizație nu mai corespunde adevăratei ei chemări. În special Telefonul și Telegraful s-au arătat nu numai că nu-și mai pot împlini chemarea, ci că sunt direct cauzatorii multor pagube și neajunsuri prin aceea că nu pot din cauza prea marelui aglomerării, funcționa regulat. Din acest motiv s-a văzut Direcția Poștelor și Telegrafului din Cernăuți necesitatea să introducă reforme moderne, mai cu seamă în cele două ramuri principale de activitate ale ei, la Telefon și Telegraf. Telefonul și Telegraful nostru din Cernăuți va fi reorganizat în cursul acestui an încă, după tipul celui din Viena. Pe viitor vom avea la telefon două »Centrale«, una pentru cel local și alta pentru cel interurban. Asemenea și la telegraf vom avea iarăși două »Centrale«, una care va înmăna telegramele venite de pe teritoriul imperiului austriac și alta va înmăna și expedia pe cele internaționale, iar firele telefonice și telegrafice pe întreg cuprinsul Cernăuților vor fi conduse în cabluri subpământene. Prin aceste inovațiuni practice, crede Direcția Poștelor să pună capăt cel puțin pentru lungă vreme, neajunsurilor de acum.

— Ziarele germane locale aduc știrea că consistoriul din Cernăuți înțelegeră cu mitropolitul Moldovei, care are dreptul de patronaj asupra mănăstirii Suceava, a numit în postul de egumen al acestei mănăstiri, pe parohul din Pătrăuți pe Siret, Ștefanuț. De-ar fi numai noul egumen un urmaș demn al neuitatului său antecesor Ghedeon Balmoș! A. B.

Spre lămurire.

Brașov, 2 Dec. n.

Felul, cum s'au făcut în minusculele consfătuiri dela 26 Nov. n candidările pentru alegerile congregaționale, cari se vor ține mâine Mercuri, a produs o vie nemulțumire și revoltă în sânul tuturor aceluia cari se îndeletnesc în mod deosebit interesat cu afacerile noastre publice.

Dând expresiune acestor nemulțămiri, am cerut în coloanele ziarului nostru convocarea unei noi întruniri și am pretins ca la această întrunire să fie invitați toți aceia, cari se interesează de afacerile noastre publice și în special de alegerile congregaționale.

Convins de îndreptățirea cererii noastre, d-l Ioan Lengeru, președintele adhoc al Clubului comitatenz, până azi neorganizat, a convocat întrunirea solicitată de noi pe ziua de eri Luni la orele 5 d. a.

Spre marea noastră uimire însă am constatat, că d-l Lenger a convocat la sfatul de eri numai pe membrii consiliului comunal și județean și nu pe toți aceia cari se interesează de afacerile noastre publice. Întrebat asupra motivului, care l-a îndemnat să disconsidere această dorință, care de altfel în principiu fusese acceptată și de D-sa, D-l președinte a răspuns, că așa a fost »uzul«, ca să se convoace la astfel de consfătuiri numai membrii consiliului comunal și județean și că deci nu vor putea discuta în merit și nu vor putea vota decât acești membrii.

Această explicație a D-lui președinte a produs o explicabilă amărăciune în sânul mai ales a tinerimii, care se prezentase într'un număr impunător.

Stând astfel lucrul, era deci de prevăzut »rezultatul« nemijlocit al consfătuirii.

Cei 13 membrii, între cari erau și cei 4 cari reflectau la candidare, au candidat pe cei 5, al căror mandat expirase, între ei și pe D-l Arsenie Vlaicu.

S'a întâmplat astfel ceea ce nu credeam.

Sfântul uz, în numele căruia se doarme de decenii, sfântul uz, care a ucis întreagă mișcarea și vitalitatea politică și socială a Românilor brașoveni și a făcut și de astădată mendrele. Oamenii și în deosebi D-l președinte adhoc, cari sunt contrari ori-cărei premeniri binefăcătoare, cari se sperie de orice critică binevoitoare, cari găsesc că elementele tinere trebuiesc angajate la luptă numai după ce s'au ramolit, pentru ca lupta să poată fi cât mai anemică, au consfințit și de astădată uzul, care admite ca totul să se cocoloșească, totul să se petreacă în umbră, care se imbată de vorbe vagi și care uită de datorințe sfinte.

În numele maiestății sale uzului am văzut, că s'a declarat de candidat un om — Arsenie Vlaicu — care nici-odată n'a fost aderent al partidului național, care nici-odată nu s'a supus disciplinei de partid și n'a mărturisit programul acestuia, ci care totdeauna a luptat împotriva acestor elemente și organe de supremă importanță pentru conservarea ființei noastre etnice-naționale.

Acest uz s-a mulțămît cu o declarație platonică a d-lui A. Vlaicu, care astfel de aci înainte va putea redacta în liniște și la umbra partidului național jurnalul său »Deșteptarea«, prin care va putea propovedui și mai departe programe dușmane partidului nostru național și va putea îmblăți fără teamă organele executiv ale acestui partid. Mi-am ținut de sfântă dato-

rință să protestez în adunarea de eri împotriva ravagiilor acestui uz și în numele tuturor fraților mei de principii și în deosebi a aceluia tineri, cari au protestat odată împotriva politicii trădătoare de neam a d-lui Arsenie Vlaicu, am declarat că nu pot vota cu lista comisiei candidatoare și am părăsit dimpreună cu frații mei de principii și convingeri consfătuirea de eri.

Nu ne descurajează însă ravagiile de eri ale »uzului«. Ele și-au făcut eri pentru ultima-ora mendrele.

Toți membrii consfătuirii de eri au declarat, că aici în Brașov nu suntem organizați, că așa numitul club comitatenz e numai un simulacru și că se impune o organizare cât mai grabnică.

S'aici zace rostul întregii noastre lupte. Organizare, o cât mai grabnică organizare se impune așadar cu toată hotărârea.

Cerem deci și rugăm comitetul național ca să esmită un membru din sânul său, de pildă pe D-l Dr. Alex. Vaida — ca acesta să facă organizarea clubului nostru comitatenz.

Vrem să îngropăm cu o zi mai curând »uzul« de până acum și să facem din alegătorii români ai Brașovului un corp organizat și conștient de menirea ce trebuie s'o aibă în mijlocul vieții acestui oraș, ale cărei contururi devin tot mai întunecate pentru noi.

Dr. Voicu Tîlfascu.

Congresul »Soc. ortodoxe naționale a fem. române«.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române își va ține congresul din acest an — după cum am anunțat — în zilele de 23 și 24 Nov. st. v. la Iași. Cunoscut fiind marea rol al femeii în educația națională a unui neam, îndemnăm pe cât mai mulți să ia parte la congresul amintit al societății, ale cărei străduinți pentru creșterea tinerelor viștăre ale neamului românesc sunt atât de bine cunoscute. Ardelenii, cari vor să participe la acest congres, să se adreseze dlui acestor consistorial Lazar Triteanu, de unde vor primi bilete de identitate, în puterea cărora vor putea călători cu o reducere de 50% pe C. F. R. în Iași vor fi găzduiți în internatele statului și la familii particulare.

În ziua primă, după oficierea unui Te Deum la mitropolie, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei va deschide ședința congresului în sala universității. Va vorbi apoi dl. prof. univ. S. Mehedinți despre »Renășterea României«, după care va urma citirea diferitelor rapoarte, discuțiuni asupra programului activității în viitor și propuneri cu privire la bunul mers al societății. Seara va fi concertul d-nei Triteanu. În ziua următoare va avea loc inaugurarea institutului și a grădinei de copii, iar seara un banchet, la cari se vor ține deasemenea mai multe discursuri.

ȘTIRI.

— 19 Noemvrie 1913.

Membrii trupei Antonescu terminând turneul lor triumfal au sosit ieri după amiază în gara Brașovului spre a se reîntoarce în Țară după o absență de 2 luni. La gară artiștii noștri au fost salutați de câțiva membrii ai societății brașovene. Deși oboseți în urma celor 50 reprezentațiuni date și cu deosebire de unele călătorii lungi făcute în faimoasele vagoane de pe liniile vicinale ungare, iubiiții noștri artiști se reîntorc în Țară încântați de dragostea frățească, cu care au fost întâmpinați și găzduiți pretutindeni. Din cauza unui accident pe linia ferată Blaj — Brașov, trenul accelerat sosit în gara Brașovului cu o întârziere de 3 ore și părăzând astfel legătura cu trenul de București, artiștii noștri au petrecut seara de eri în Brașov și și-au continuat cu trenul de azi dimineața drumul spre București.

»Dacă am strânge toate florile, câte ni s'au oferit — ne spunea eri «nenea» Iancu Brezeanu — ne-am putea ridica un pedestal măreț, iar dacă am

aduna la un loc toate aplauzele, cu cari am fost întâmpinați și acoperiți, am asurzi...«

Iubiți apostoli ai neamului, vă dorim să sosiți în pace acasă și la an să vă întoarceți cu bine în mijlocul nostru!

Podul între România și Bulgaria. Cetim în ziarul »Seara« din București: Guvernele dela Belgrad și București au numit delegații cari să studieze condițiunile în cari va fi construit mult așteptatul pod peste Dunăre, menit să ne dea o legătură cu Serbia și, mai departe, cu marea Adriatică.

În același timp se depun stăruințe pentru începerea studiilor în vederea construirii unui alt pod, care să lege România cu Bulgaria și să ne deschidă calea și la marea Egee, prin portul Lagos. Stăruințele se depun bine înțelese din partea Bulgarilor și în urma lor, unii d-ni miniștri s'au arătat dispuși să satisfacă și această dorință. E însă o greutate peste care noi nu vom putea trece. Bulgarii, cari propun construirea podului de legătură între țara lor și a noastră, cer ca acel pod să fie construit între Giurgiu și Rusciuc.

La această cerere se opune cu îndârjire marea noastră stat major, pentru că un pod în punctul cerut de bulgari ar fi dăunător intereselor noastre strategice, fără să fie prea folositor intereselor noastre economice. În adevăr, bulgarii au posibilitatea să concentreze în regiunea Rusciucului un mare număr de trupe, într-un timp relativ foarte scurt. Trei linii ferate se întrunesc în acest punct, plecând din trei garnizoane mari: Șumla, Târnova și Plevna. În același timp în regiunea Rusciucului, malul drept al Dunării domină cu totul, prin înălțimea lui, malul stâng românesc. Podul ce ar fi construit la Rusciuc ar servi deci foarte mult unui atac al armatei bulgare, în contra noastră.

Acestea sunt motivele noastre strategice ce fac să ne opunem categoric la construirea unui pod de legătură cu Bulgaria, la Rusciuc. Motivele economice sunt și ele de seamă: Un pod la Rusciuc ar tăia din activitatea atât de mare ce o dezvoltă portul Constanța; iar legătura cu marea Egee prin acel pod ar fi prea grea, prea îndepărtată.

Reprezentanții autorităților noastre nu se opun însă la facerea unui pod de legătură cu Bulgaria. Dănași găsesc însă că interesele noastre ar fi bine servite dacă acel pod ar fi construit la Corabia sau cel mult la Istaz, de unde drumul e mai scurt până la Sofia, urmând ca de-acolo să se facă legătura cu portul Lagos.

Dușă câte știm, bulgarii nu primesc această soluție și cum noi nu putem primi propunerea lor, e de dedus că nu vom avea o legătură cu Bulgaria printr-un pod peste Dunăre.

Pentru monumentul Vlaicu. Teologii din Sibiu, cari au contribuit pentru monumentul Vlaicu, și a căror contribuție am publicat-o în nrul trecut, sunt următorii: Curs III: A. Runcan 1.20 cor., C. Bodea, A. Brotea, I. Pleșea, V. Mircea, A. Ștefan câte 1 cor., M. Morușca, I. Stăneasa câte 60 fl., N. Dragomir, I. Stinea, S. Teșosu, V. Floca câte 50 fl., N. Secășan, P. Colhon câte 40 fl., E. Gan 30 fl. Din cursul al II-lea: I. Stănilă, A. Mateșiu, R. Mezei, N. Gogonea, P. Cotașu, G. Popa, I. Micu, A. Suciu, M. Pușcaș, I. Dragolea, I. Moșiu, I. P. Băncilă și G. Maior câte 1 cor., N. Dima 50 fl. Curs I: I. Clopoțel, V. Ciapa, I. Truța, I. Radu, I. Lupu, I. Dragoș, T. Sava, Z. Stanciu, A. Baba, V. Bărbuțiu, C. Georgea, I. Fenechi, P. Nicola, D. Antal, I. Cadar, I. C. Moldovan, A. Nan, F. Roman și G. Tămășe câte 1 cor., și Ioan Moldovan curs II 20 fl. În total 43.30 fl.

Inaugurarea monumentului lui V. Conta. Ni se scrie din Iași: În fața unui numeros public întruniri în cîmterul »Eternitatea« din loc, s'a săvârșit Duminică inaugurarea monumentului marelui filozof, Vasile Conta.

Câțiva oratori, între cari d-nii profesori universitari: A. D. Xenopol și Gusti apoi d-nul I. Brătianu etc. au arătat multimei adunate marile calități ale aceluia, în a cărui amintire s'a ridicat monumentul, care reprezintă pe cel mai mare eugetător al României, care a fost și unul din cei mai însemnați legiuitori și bărbaiți politici ai Țării românești. Sculptorul Iordănescu a fost viu felicitat de multime pentru reușita monumentului care e o adevărată operă de artă. Monumentul reprezintă bustul lui Conta și o alegorie, înfățișând trecutul care cu o mișcare bruscă trage vâul ce a ținut ascuns atâta vreme sub indiferență și uitare geniul lui Vasile Conta.

Distincțiune. Maj. Sa regele României a conferit d-lui Augustin Paul, secretar-interpret la consulatul general al României în Budapesta, ordinul »Steaua României« în gradul de cavalier.—Felicităm pe d-l Paul, fostul nostru coleg de redacție, la această binemerită distincțiune.

Petrolul românesc în Serbia. Piața petroliferă a României a găsit un nou și însemnat deșeu peste Dunăre. După cum ni se comunică din București, guvernul sârbesc ar fi încheiat cu societatea petroliferă »Steaua Română« un contract, în sensul căruia Serbia se va aproviziona în viitor numai cu petrol din România. Acest contract — se spune — că prevede un trafic de cel puțin 5 milioane pe an. Pe lângă marea însemnătate economică a acestui nou deșeu, contractul din chestie mai are importanța de a uni mai strâns legăturile comerciale între România și Serbia.

Din Sibiu ni se scrie: Maj. Sa a înscuvițat d-lui Parteniu Cosma directorul »Albinei« să poarte ordinul »Meritul comercial și industrial«, ce li s'a conferit de către Maj. Sa regele României.

La Correspondența Rumena. A apărut nr. 19 din această revistă de propagandă română, cu articoli și știri din lumea românească.

În fruntea revistei se aduce mulțumită d-lui Dr. Aurel Cosma, avocat în Timișoara, pentru-că nu numai a abonat foaia, dar a adunat și alți abonați printre amicii dănsului.

Așa trebuie să facem cu toții, căci revista d-lui Fava merită tot sprîjînul nostru. Prețul abonamentului 15 franci pe un an. Revista apare în fiecare Sâmbătă.

Monumentul triplei-alianțe nu se va ridica. Am amintit într'un număr trecut despre intenția puterilor din triplei-alianță de a-i ridica un monument monarhului nostru. Se svonește acum, că din toată chestia aceasta nu va fi nimic. În Germania, s'a spus că va înceta continuarea colectei care a început deja; în Austria nici nu s'a făcut începutul colectei pe motiv, că așa se spune — însuși monarhul ar fi contra ridicării unui astfel de monument până mai încă în viață; iar în Italia, se spune, că încă de la început s'au ivit neînțelegeri în sânul comisiei de colectare.

Din Brașov și Țara-Bârsoi.

Clubul comitatenz brașovean a candidat pentru alegerile congregaționale de mâine în cercul Brașov-Șcheiu pe d-nii: Dr. V. Saftiu, prof. N. Boydan Dr. Al. Străvoiu, Ioan Lengeru și A. S. Vlaicu.

Localul de votare e sala de gimnastică din Str. Prundului.

Pentru masa studenților români a contribuit »Cudjireana«, institut de credit în Cudjir suma de 44 cor. 87 fleri.

Primească marinimoasa donatoare sincerile noastre mulțămite. — Direcșoalelor medii gr. or. române din Brașov Urania-Kino. Numai Mercuri în 3 Decemvrie la 1, 4, 6 și 8 ore. O dramă pe mare. (2 acte. Tragedia unui vapor care se scufundă și soartea echipajului.) »Puterea ochilor« sau Aventura lui ca Hypnotiser. (Cea mai nouă dramă socială în 2 acte.) »Comedianții« (Mare dramă de artiști de Urban Gad. În rolul principal: Asta Nielsen.) Insuși Sicilia cu Palermo. (Vederi admirabile după natură.) »Christian e gelos« (umor.) Manevra garnizoanei Kursk. (Artileria atacată de Kazaci. etc. Vederi din armata rusească.) »Scrisoarea de dragoste« (comedia admirabilă în 1 act.) Viitoarea reprezentațiune: Vineri în 5 Decemvrie la 6 și 8 ore: »Dușmanul în Țară« în 5 acte. În rolul principal Henny Porten.

Apollo-Bioskop. Mercuri și Joi, în 3 și 4 Decemvrie. Mare serată americană, San Martino (Vedere.) »Băiatul reîntors« dramă americană în 2 acte. Mama vitregă (Umor.) »Spionul«, o istorie americană în 2 acte. Mașina draconică a unchiului Duc (Umor.) Ziarul kinematografic Gaumont (Actualitate.) »Portretul din vremea copilăriei« dramă emoționantă familiară în 3 acte. Pălăria care duce în eroare (Umor.) În pregătire regina Laura dramă senzațională în 12 acte.

ULTIME ȘTIRI.

București 2 Dec. Președinte al camerei a fost ales dep. Cantacuzil-Pașcanu iar președinte al senatului dl Ioan Lahovari.

Proprietar: Tip. A. Mureșanu: Branice & Comp Redactor responsabil: Ioan Broșu.

M. Neumann FAILLEUR. Fondat la 1845 EST MINTE pentru domni, băieți și fete, gata și la comandă. A apărut CATALOGUL cel nou de prețuri și la cerere se trimite gratis. BRAȘOV. 20-10



# MOBILE BUNE

Lucrate de măiestri din Braşov, — se capătă în asortiment bogat în  
**Hala de mărfuri a societăţii industriale din Braşov, (PODU BĂTUŞILOR)**  
**STRADA HIRŞER Nr. 1.**  
**Pentru lucru solid şi bun se dă garanţie pe cinci ani.**

(25-24)

## AVIS!

In lumea întreagă nu află nimeni:  
 Albituri Şurturi, Corsete, jupoane, bluse, basmale, dantele, perdele, pânza, haine de copii şi  
 bărbaţi, diferite stoffe, cu preţuri foarte convenabile ca la:

**Magazinul de Concurenţă**  
 Braşov Strada Porţii Nr. 35.

13-50

Atelier dentist special I. de Viena.

## CAROL BERNWIESER

Atelier dentistic, specialist în Coroane şi poduri de aur etc.

Orare pe zi de la 9-12 şi 3-6 oare.

Duminica şi sărbătoarea de la 9-12 oare a. m.

**BRAŞOV, Strada Castelului 46. | Lângă Hotel Continental.**

24-50

Expert de croşerie încredinţat de Minister. Pregăteşte în atelierul propriu **Haine de Domni** din sticlă de  
 ne lucrători de primul rang **na indigene.**  
**Tellmann Béla** Confectionare de mantale englezeşti pentru dame  
 25-50 Pentru studenţi şi orăşeni preţuri moderate şi costumuri.  
 Comanda din provincie se execută, fără a lua născră cu garanţie.  
**Salon de modă, BRAŞOV,**  
 Strada Fântânii 52 a) Colţul stradei Erzsébet, staţiune de tramvai.

## Vânzare de Crăciun

cu preţuri reduse.

Ocazie rară de a cumpăra.

**Iulius Nedoma,**  
**magazin de mode şi albituri**

2-4.

**Braşov, Strada Porţii Nr. 13.**

## Sanatoriu Dr. Jekelius

situat în grădina liniştită, la faţa soarelui, primeşte bolnavi  
 în căutare, în cazuri chirurgice, de naştere şi boale  
 femeşti.

**Medic primar Dr. JEKELIUS.**

(11-50).

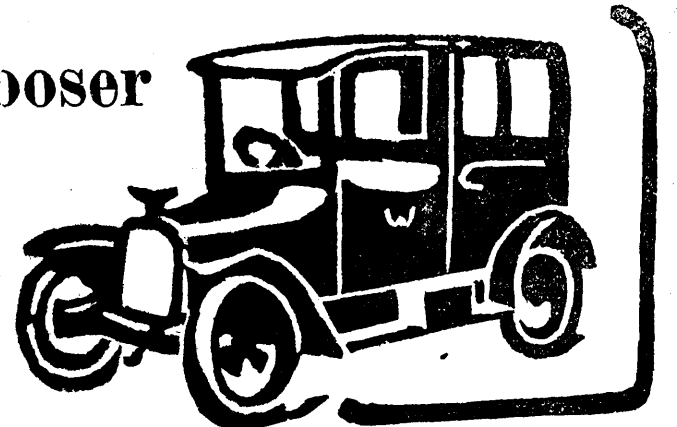
Telefon 250.

**Automobil de închiriat**  
 pentru curse mai mici sau mai mari la

**Mihail Mooser**

**BRAŞOV,**  
 str. Porţii Nr. 39.

Telefon 354.  
 1-50



**Moderne Solide Canapele.**  
**mese de birou,**  
 aranjamente odăi de dormit, lucrate perfect din lemn de  
 stejar, şi alt material modern vinde cu preţurile fabricii

**DELTA**

Intreprindere de industrie din lemn, atelier de tâmplărie în  
**Braşov, Strada Fântânii 52 a) Colţul stradei Erzsébet,**  
 staţiune de tramvai.

Tot acolo se primesc şi comande. 23-52

Nr. 12653/1913.

Publicaţie de licitare  
 oficială.

În scop de a se încasa con-  
 tri utile neplătite la vreme res-  
 tanţele dărilor de stat şi aceste  
 taxele şi aruncurile, conform dis-  
 poziţiilor §§ lor 67-74 din Arf.  
 de lege XLIV din 1883 am ordon-  
 nat a se ţinea licitaţiune publică  
 pentru vânzarea obiectelor zălogite-

Locul ţinerii licitaţiunei.

În 1-a zi de licitaţie: Brassó,  
 Blumena Str. Fântânii Nr. 8 12  
 Deţemvrie la 9 oare a. m.:

- 1 Wertheimkassa 200 cor.
  - 2 Mobile 1765 cor.
  - 3 Automate Musicale cu 21  
buc. plăci 50 cor.
  - 4 Clavir şi Piano 500 cor.
  - 5 Icoană cu rame de aur 40 c.
  - 5 Lămpi de metal 30 cor
  - 7 Ghete 80 cor-
- În a II-a zi de licitaţie:  
 Brassó, Blumena, Str. Fântânii  
 Nr. 8. 13 Deţemvrie 9 oare a. m.:
- 1 Trăsuri 200 cor.
  - 2 Masini de eusut 100 cor.
  - 2 Caii 150 cor,
  - 4 Trăsuri de cărat marfă  
400 cor.

Condiţiile de licitare.

1. În ziua I-mă de licitaţie  
se vor pune în vânzare toate obie-  
 ctele zălogite, al căror preţ nu  
 trece peste 100 cor. vânzându-se  
 în orice caz şi sub preţul de esti-  
 mare, dacă se vor oferi pe ce-  
 puţin 3/4 din preţul de estimare
2. La a II-a zi de licitaţie se  
 vor vinde toate obiectele zălogite,  
 fără considerare, dacă se ofere pe  
 ele chiar mai puţin ca 3/4 parte  
 din preţul de estimare, putând a  
 le cumpăra acela, care a oferit  
 năi mult.
3. Preţul de cumpărare are a  
 se depune imediat în bani gata.  
 Brassó, în 26 Noemvrie 1913.

Oficiul de dare orăşenesc-

**„Gazeta Transilvaniei”**  
 răsândiți

## Negoţ nou de văpseli de primul rang.

Aduc la cunoştinţa Onor. public, a văpsitorilor de  
 odăi şi a comercianţilor că am deschis în

**Braşovechi, strada lungă No. 9 o**

## Prăvălie de văpseli şi uleiuri,

bogat asortată cu toate sorturile de văpseli.  
 Am şi un deposit de tot felul de scări.

**Preţuri moderate. 29-30) Serviciu solid.**

**N. ARSU, Văpsitor de odăi şi comerciant de văpseli**

## Hotel şi Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoştinţa On. public din Braşov şi jur,  
 şi On. oaspeţi din România că am luat în antreprisă:

**Hotelul şi cafenea „Metropol”**

**Braşov, Strada Neagră Nr. 2.**

reconstruit şi aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere.

Reg. cu teată căldura Onor. Domni şi Dame din România a  
 cerceta Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt şi cu aten-  
 ţiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu de-  
 ceşebire din partea On. public române.

Cu toată stima

**Iancu Acseente.**

28-31

Abonamente la  
**„Gazeta Transilvaniei”,**  
 se pot face o şi când pe timp mai îndelungat sau lunar  
 Administr. „Gazetei Transilvaniei”.

Nr. 21276/913.

## Apel.

Avdrem la cunoştinţa on. pu-  
 blic, că din partea magistratului  
 orăşenesc s'a mai admis ca vadră  
 de model pentru adunarea gnu-  
 iului o vadră, făcută de firma  
 Czell & Frank cu preţul de 8 cor.  
 50 flieri.

Intr'altel şi această vadră  
 este expusă în „casa Sfatului” şi  
 poate fi luată în vedere şi exami-  
 nată în fiecare zi de la 10-12 ore  
 autemirezane şi de la 2-4 oare  
 postmirezane.

Atragem mai departe aten-  
 ţiunea publicului asupra §-ului 2  
 din Statutul pentru curăţirea str-  
 delor, care sună duşă cum ur-  
 mează:

Proprietarii locurilor sunt o-  
 bligaţi, când cade zăpada, să o  
 cureţe de pe cărări. Curăţitul ză-  
 pezii de pe cărări îl vor face pro-  
 prietarii cel mult până la 8 oare  
 dimineaţa iară peste zi dupăcum  
 va cere trebuinţa. Asemenea este  
 a se delătura cu toată stăruinţa  
 zăpada călcată. De pe trotoarele  
 de asfalt zăpada şi ghiţa nu e  
 permis să se cureţe decât numai  
 cu lopata sau cu instrumente to-  
 cite, a tăia pe trotoare sau a cio-  
 căni nu este permis. Peste tot  
 curăţitul are să se facă așa, ca  
 ghiţa şi zăpada să fie delăturate  
 respective mănste de pe trotoare  
 cu lopata la nici un caz rupte şi

zvrălite cu instrumente ascuţite.

Când e pretatindenea gheaţă  
 sau când zăpada a îngheţat şi pe  
 cărări așa că aluneci pe ea, atunci  
 proprietarii sunt obligaţi a presăra  
 cărările cu năsip sau cu tărăpe de  
 lemn în măsură recerută.

Brassó în 19 Noemvrie 1913.

1-1. Magistratul orăşenesc.

Nr. 21320/1913.

## Anunţarea unei licitaţiuni cu oferte şi orală.

Licitaţiune cu oferte şi orală  
 pentru darea în arandă a urmă-  
 toarelor obiecte:

a). Exploatarea petrişului şi a  
 năşipului din Timiş de pe terito-  
 riu oraşului, începând de la Dârste  
 spre vale în jos până la drumul  
 către Hâromsék.

b). Luarea de taxe pentru  
 petrişul şi năşipul scos de pe a-  
 cest loc, întregă această exploa-  
 tare se dă în arandă pe timpul  
 de la 1 Ianuarie până la 31 De-  
 cemvrie 1914.

Această licitaţiune se va ţinea  
 în 15 Decemvrie 1913 înainte de  
 prânz la 10 oare în despărţamân-  
 tul V. al Magistratului orăşenesc  
 adecă în despărţamântul economic

Condiţiunile se pot citi tot  
 acolo până când se începe licitaţia  
 Vadiul face 50 K. (cincizeci  
 coreane).

Brassó în 12 Noemvrie 1913

1-1. Magistratul orăşenesc.